

Mottagare
Regionstyrelsen

Motion. Checklista för landsbygdssäkring

Förslag till beslut

- Motionen anses besvarad.

Sammanfattning

En motion från Eva Gahnström (C) har inkommit gällande att Region Gotland ska ta fram en checklista för landsbygdssäkring av politiskt fattade beslut.

Region Gotland arbetar med landsbygdssäkring på olika sätt. Vid sidan av mer direkta insatser riktade till landsbygder genom finansiering, kunskap och samverkan arbetar Region Gotland både genom konsekvensanalys av tvärperspektiv i tjänsteskrivelser, där landsbygder utgör ett perspektiv, men även med att utveckla arbetet med hållbarhetssäkring där effekter på landsbygder bör ingå i bedömningen

Konsekvensbedömningar utifrån nämnda tvärperspektiv infördes i handläggningen i februari 2022 och utvärderas löpande av regionstyrelseförvaltningen.

Ärendebeskrivning

En motion från Eva Gahnström (C) har inkommit gällande att Region Gotland ska ta fram en checklista för landsbygdssäkring av politiskt fattade beslut.

Under senare år har vikten av att beskriva och förstå platsers unika förutsättningar, möjligheter och utmaningar förts fram internationellt såväl som nationellt. Det handlar om att nyansera och bredda berättelser om landsbygder respektive städer. Landsbygdssäkring används också ibland för att beskriva omhändertagandet av det geografiska perspektivet landsbygder.

Region Gotland arbetar med landsbygdssäkring på olika sätt. Vid sidan av mer direkta insatser riktade till landsbygder genom finansiering, kunskap och samverkan arbetar Region Gotland både genom konsekvensanalys av tvärperspektiv i tjänsteskrivelser, där landsbygder utgör ett perspektiv, men även med att utveckla arbetet med hållbarhetssäkring där effekter på landsbygder bör ingå i bedömningen

- **Konsekvensanalys av tvärperspektiv i Region Gotlands tjänsteskrivelser (Landsbygdssäkring/geografiskt perspektiv)**

Inom Region Gotland har beslut fattats om att underlag ska förses med konsekvensanalys sett ut olika tvärperspektiv. Beslut om att tvärperspektiv ska tillämpas är fattade vid olika tidsperioder och har haft olika beredningsgrunder. Det råder dock konsensus om att de perspektiv som beskrivs som tvärperspektiv ska tillämpas och användas vid analys av konsekvenser i vissa frågor och i vissa ärenden. Dessa tvärperspektiv är; Rättslig grund, Ekonomiska konsekvenser, Barnperspektiv, Jämställdhetsperspektiv, Landsbygdssäkring/geografiskt perspektiv samt Klimat och miljöperspektiv. Konsekvensanalyser ska huvudsakligen göras i fullmäktigeärenden

Landsbygdssäkring är alltså en del i en konsekvensanalys av ett förslag till beslut där påverkan på landsbygder beaktas ur ett ekonomiskt, miljömässigt och socialt perspektiv. Detta genom att på ett medvetet och systematiskt sätt lyfta och beskriva sambanden mellan olika geografiska platser, och bedöma konsekvenserna för de som bor/vistas där.

Den regionala utvecklingsstrategin Vårt Gotland 2040 syftar till att skapa utvecklingskraft på hela Gotland. En positiv tillväxt och utveckling av landsbygder i samspel med Visby och övriga tätorter är viktigt för en långsiktig hållbar utveckling av Gotland. Vårt Gotland 2040 har som ett genomgående perspektiv, ”Hela Gotland – land och stad tillsammans”. Där beskrivs att möjligheterna att leva, bo och verka ska vara goda på hela Gotland, i alla socknar.

Genom att använda metoden landsbygdssäkring finns ambitionen att bredda förståelsen för hela Gotlands utveckling. Målet är att nå balans i kommunen och undvika att utmaningar ökar i en del av kommunen och minskar i en annan. Även om det är uppenbart att begränsade resurser innebär målkonflikter och behov av prioriteringar.

Landsbygdsperspektiv handlar i grunden om att omfamna geografin – och människorna som befolkar den – som en faktor att förhålla sig till. Om att förstå utmaningar och ha förmåga att ge kraft åt utvecklingspotentialen i landsbygder. Med syftet att på ett medvetet och systematiskt sätt lyfta fram sambanden mellan olika platser. Det är inte renodlat geografiskt, vilket betyder att begreppet också avser förutsättningar i landsbygder som inte har direkt att göra med geografiska förutsättningar. Förutsättningarna för utveckling skiftar från plats till plats. Det hänger ihop med faktorer som befolkningens storlek, det geografiska läget, strukturen på näringslivet, kapaciteten hos offentliga aktörer och mycket annat

Exempel på övergripande frågeställningar i landsbygdssäkring:

- Vilka delar av Gotland påverkas av beslutet?
- Om hela Gotland påverkas, är det olika påverkan på glesa och täta områden? Beskriv effekterna.

- Innebär beslutet att det blir lättare eller svårare att leva i de gotländska landsbygderna? (de delar av Gotland som inte är Visby)
- Finns det avvägningar gjorda som kan korrigera eventuell geografisk obalans?
- Beskriv eventuella intresse- och målkonflikter som finns kopplat till beslutet?
- Hanteras landsbygd och städer likvärdigt – eller finns det inslag av urban norm?

Konsekvensbedömningar utifrån nämnda tvärperspektiv infördes i handläggningen i februari 2022 och utvärderas löpande av förvaltningen.

- **Hållbarhetssäkring**

Ett av regionfullmäktiges mål för perioden 2024-2027 som regionstyrelsen ansvarar för, är: Andelen nya beslut om regionala utvecklingsmedel (anslag 1:1) som är hållbarhetssäkrade ska öka årligen och uppgå till 100% år 2027.

Inom Region Gotlands projekt ”Vägar till hållbar utveckling” har ett förslag till modell för hållbarhetssäkring av Region Gotlands beslut om regionala utvecklingsmedel (anslag 1:1) tagits fram. I modellen ska arbetet med tvärperspektiven, dvs. även arbetet med landsbygdssäkring, tas omhand.

Regionfullmäktige beslutade i juni 2022 (RF 2022-06-20 § 93) att ta fram ett hållbarhetsprogram för Region Gotland och att utveckla det interna hållbarhetsarbetet, med syfte att nå ett mer systematiskt och sammanhållet hållbarhetsarbete. I det arbetet är hållbarhetssäkring viktigt. När hållbarhetssäkring prövats på Region Gotlands finansieringsverktyg för regional utveckling kan lärdomar dras och användningen utvecklas till fler typer av beslut.

De frågeställningar som finns framtagna till stöd för konsekvensanalyser av de olika tvärperspektiv är fortsatt värdefulla i ett utvecklat arbete med hållbarhetssäkring.

- **Nationell modell för landsbygdssäkring**

Region Gotland har på olika sätt varit involverade i utvecklingen av Tillväxtverkets ”Metodstöd för livskraftiga landsbygder” som en del av implementeringen av den nationella landsbygdspolitik. Där en del har varit att utveckla en nationell modell för landsbygdssäkring med stöd av det arbete som görs i kommuner/regioner.

- **Livet i serviceorterna – Region Gotlands bildbank**

Under 2022-2023 har Region Gotland drivit ett projekt med att ta fram landsbygdssäkrade bilder med hjälp av lokala fotografer för att förstärka regionens egen bildbank med bilder från Gotlands rurala miljöer. Fokus har varit att dokumentera livet i öns serviceorter. Projekt avslutas under 2023 och bilderna kommer då att användas i Region Gotlands kommunikation.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningens bedömning är att arbetet med såväl konsekvensanalys av tvärperspektiv i tjänsteskrivelser och en hållbarhetsäkring av Region Gotlands beslut om regionala utvecklingsmedel (anslag 1:1) är två insatser som gjorts.

Det finns utvecklingspotential och det geografiska perspektivet kommer att finnas med i det fortsatta utvecklingsarbetet för en hållbar utveckling

För Gotlands del är det utöver frågan om ett integrerat landsbygdsperspektiv av stor vikt att lyfta Gotlands ö-läge och den ”ö-säkring” som kan göras av beslut. Vilket till stor del berör samma frågeställningar.

Beslutsunderlag

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2023-08-03
Motion daterad 2016-10-24

Regionstyrelseförvaltningen

Torsten Flemming
tf Regiondirektör

Skickas till

Eva Gahnström (C)